

ТАРАНЕЦЬ К. О.,
аспірантка
(Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка),
адвокатка, старший партнер
(Адвокатське об'єднання
«Траст енд Лігал»)

УДК 342.1

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.40>

СУБ'ЄКТНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ОСОБЛИВІСТЬ АДМІНІСТРАТОРА ЗА ВИПУСКОМ ОБЛІГАЦІЙ ЯК ЦИВІЛЬНОГО ПОЗИВАЧА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті розглядається новела кримінального процесуального законодавства України – розширення поняття цивільного позивача шляхом викладення у новій редакції статті 61 Кримінального процесуального кодексу України, та досліджується особа адміністратора за випуском облігацій у процесуальному статусі цивільного позивача у кримінальному провадженні. Наводяться наукові підходи до визначення поняття та процесуальних особливостей адміністратора за випуском облігацій у кримінальному провадженні. Авторкою проаналізовані положення нормативних актів, якими регламентується діяльність адміністратора за випуском облігацій, а саме: Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», відповідні рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, що розкриваються зміст поняття та вимоги до особи адміністратора за випуском облігацій, підстави діяльності адміністратора за випуском облігацій та представництва інтересів власників облігацій. Константовано наявність окремих неточностей законодавчої техніки та виявлено елементи суперечності правового регулювання відповідних положень Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Звернута увага на наявність невиправданого обмеження права фізичних осіб – власників облігацій на отримання відшкодування немайнової шкоди у випадку пред'явлення цивільного позову у кримінальному провадженні адміністратором за випуском облігацій в інтересах власників облігацій. Враховуючи процесуальні особливості статусу цивільного позивача у кримінальному провадженні, здійснено порівняльний аналіз положень Кримінального процесуального кодексу України та висловлені власні пропозиції до нормативного вдосконалення, уточнення та гармонізації окремих норм, з метою забезпечення доступу до кримінального правосуддя адміністратора за випуском облігацій шляхом пред'явлення відповідного цивільного позову у кримінальному провадженні.

Ключові слова: цивільний позивач у кримінальному провадженні, адміністратор за випуском облігацій у кримінальному провадженні, відшкодування шкоди, кримінальне провадження.

Taranets K. O., The subjective procedural feature of the bond issue administrator as a civil claimant in criminal proceedings

The article examines an amendment to the criminal procedural legislation of Ukraine – the expansion of the concept of a civil plaintiff by means of a new version of Article 61 of the Criminal Procedural Code of Ukraine, and examines the identity of the administrator for the issuance of bonds in the procedural status of a civil plaintiff in criminal proceedings. Scientific approaches to the definition of the concept and procedural features of the bond issuing administrator in criminal proceedings are presented. The author analyzed the provisions of the regulatory acts that regulate the activity of the administrator for issuing bonds, namely: the Law of Ukraine "On Capital Markets and Organized Commodity Markets", the relevant decisions of the National Commission for Securities and the Stock Market, which reveal the meaning of the concept and requirements for the person of the administrator under issuance of bonds, the basis of the administrator's activity on the issuance of bonds and representation of the interests of bond owners. The presence of certain inaccuracies in the legislative technique has been established and elements of contradictions in the legal regulation of the relevant provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Capital Markets and Organized Commodity Markets" have been identified. Attention is drawn to the presence of an unjustified limitation of the right of natural persons – bondholders to receive compensation for non-property damage in the event of a civil lawsuit in criminal proceedings by the administrator for the issuance of bonds in the interests of bondholders. Taking into account the procedural features of the status of a civil plaintiff in criminal proceedings, a comparative analysis of the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine was carried out and own proposals were made for normative improvement, clarification and harmonization of individual norms, with the aim of ensuring access to criminal justice by the administrator for issuing bonds by filing an appropriate civil lawsuit in criminal proceedings.

Key words: *civil plaintiff in criminal proceedings, bond administrator in criminal proceedings, damages, criminal proceedings.*

Вступ. Наукові дослідження, що стосуються проблемних питань відшкодування шкоди у кримінальному провадженні та вивчення особи, якій кримінальним правопорушенням завдано шкоди, проводили українські вчені: Волинець Р.А., Гловюк І.В., Костюченко О.Ю., Кучинська О.П., Циганюк Ю.В., та інші відомі правники. Попри значний науковий внесок, виокремлення адміністратора за випуском облігацій як особи, що має право на пред'явлення цивільного позову у кримінальному провадженні, є новелою законодавства, та характеризується недостатнім науковим розробленням.

Постановка завдання. Метою даної публікації є дослідження низки питань, пов'язаних із реалізацією права на відшкодування шкоди у кримінальному провадженні за пред'явленим адміністратором за випуском облігацій цивільним позовом, виявлення не врегульованих, та таких, що потребують проведення додаткових наукових досліджень, положень законодавства, як крізь призму наукових підходів, так і у їх правозастосуванні.

Результати дослідження. Нині, як і століття тому, фондовий ринок – це територія асиметрій і невизначеності, зона волатильності та ризиків. В умовах перманентної модифікації ризиків, прискорення швидкості поширення інформації, Fintech-інновацій протидія конфліктам інтересів, справедливості ціноутворення, захист інтересів інвесторів залишаються обов'язковими складовими політичних рішень і регуляторних практик щодо фондових ринків [1, с. 10].

Забезпечення сталості розвитку ринку капіталів та слідування векторам євроінтеграції України в останні роки зумовили впровадження істотних законодавчих змін.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» від 19.06.2020 р. [2] було внесено зміни до ст. 61 КПК України [3]. Відтак, розширено поняття цивільного позивача шляхом доповнення ч. 1 ст. 61 КПК України положенням про те, що цивільним позивачем у кримінальному провадженні є адміністратор за випуском облігацій, який, відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», діє в інтересах власників облігацій. Також, вказану статтю доповнено змістом ч. 4, згідно якої, у разі, якщо цивільним позивачем є адміністратор за випуском облігацій, здійснення ним відмови від цивільного позову можливе за згодою зборів власників облігацій, отриманою відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».

Вказаними змінами законодавець, по суті, змінив доктринальну модель не тільки процесуального статусу цивільного позивача, але, загалом, потерпілого у кримінальному процесі, що зумовлено специфічним представницьким статусом адміністратора за випуском облігацій, безпосередньо якому шкода кримінальним правопорушенням або іншим сутіально небезпечним діянням, на відміну від фізичної або юридичної особи, не завдається.

З цього приводу влучно констатовано Гловюк І.В., що у кримінальному процесуальному законодавстві наявна зміна моделі потерпілого, цивільного позивача шляхом розширення через: (1) визнання таким юридичної особи, яка діє у визначених правовідносинах; (2) завдання шкоди не цій особі, а особам, в інтересах яких вона діє за договором та без довіреності; (3) допущення «квазіпредставництва» реальних постраждалих; (4) похідний характер певних прав та їх реалізації [4, с. 123].

Для розуміння особливостей такого учасника правовідносин як ринок капіталу, організований товарний ринок та власники облігацій, слід звернутись як до законодавства, так і до актуальних напрацювань науковців. Наприклад, при аналізуванні особи потерпілого (як ознаки складу злочину, а не як учасника кримінального провадження) у правовідносинах фондового ринку, у частині встановленого порядку обігу інсайдерської інформації тощо, Волинець Р.А. вказує, що потерпілими від нього виступають емітенти цінних паперів, інвестори в цінні папери та професійні учасники фондового ринку, чиї потреби й інтереси, гарантовані відповідними правами та свободами, передбаченими чинним законодавством України, не були задоволені в результаті вчинення якогось зі злочинних діянь з інсайдерською інформацією, що входять до об'єктивної сторони розглядуваного складу злочину. При цьому, реалізація прав і свобод учасників фондового ринку відбувається у процесі їх взаємодії між собою та третіми особами. Така взаємодія відбувається через соціальні зв'язки на фондовому ринку, що набувають форми правовідносин, які реалізуються у процесі зберігання, обігу та використання інсайдерської інформації [5, с. 245].

Враховуючи означену специфіку, Ткаченко І.М., досліджуючи статус потерпілого у кримінальному і кримінально – процесуальному аспекті, висловлює таке зауваження, що положення про адміністратора за випуском облігацій, який відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди слід виокремити в самостійну частину ст. 55 КПК України [6, с. 189].

Відтак, дослідження варто розпочати з розкриття змісту поняття адміністратора за випуском облігацій. Положеннями Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [7], а саме п. 1 ч. 1 ст. 2 визначено, що адміністратор за випуском облігацій (далі – адміністратор) – юридична особа, яка діє від свого імені та в інтересах власників випуску відсоткових чи дисконтних корпоративних облігацій, облігацій внутрішніх місцевих позик, облігацій міжнародних фінансових організацій або іпотечних облігацій відповідно до законодавства, договору про призначення адміністратора, проспекту цінних паперів (рішення про емісію цінних паперів) та рішень зборів власників облігацій.

Порядок призначення (обрання) адміністратора, укладення договору про призначення адміністратора, визначення винагороди адміністратора, припинення його повноважень,

а також права та обов'язки адміністратора, особливості вчинення адміністратором дій та правочинів щодо захисту прав та інтересів власників облигацій, у тому числі щодо розподілу коштів між власниками облигацій, інші питання, пов'язані з діяльністю адміністратора регулюються нормами розділу VIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР) від 24 грудня 2021 року № 1259 «Про затвердження порядку проведення зборів власників облигацій», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 березня 2022 року за № 274/37610, інших нормативно-правових актів НКЦПФР.

Щодо вимог до особи, яка може бути призначена (обрана) адміністратором за випуском облигацій під час воєнного стану, 09 лютого 2024 р., Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку було прийнято Рішення № 163 «Щодо вимог до адміністратора за випуском облигацій під час дії воєнного стану України» [8]. Зокрема, встановлено вимоги до юридичної особи, яка є фінансовою установою або не є фінансовою установою для призначення (обрання) адміністратором. Згідно п. 1.1 зазначеного вище рішення, у разі коли юридична особа, є фінансовою установою, за умови її відповідності усім наступним вимогам на дату призначення (обрання) адміністратором: здійснює професійну діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринків (далі – професійна діяльність) на підставі ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) на здійснення андеррайтинга та/або діяльність з розміщення з надання гарантії та/або діяльність з розміщення без надання гарантії. Згідно п. 1.2, у разі коли юридична особа, не є фінансовою установою, за умови її відповідності усім наступним вимогам на дату призначення (обрання) адміністратором: повинна мати переважним видом діяльності – діяльність у сфері права (КВЕД-2010:Клас 69.10); повинна мати визнання: або одним чи декількома міжнародними юридичними рейтингами (Legal500, Chambers & Partners та інші), або входять до одного із довідників (Chambers Europe, IFLR1000 та інші) у напрямках Banking & Finance, Corporate або Capital Markets; кількість адвокатів, які працюють у юридичної особи на підставі трудового договору (контракту) чи цивільно-правового договору повинне складати не менше 10 осіб; відсутність фактів зупинення ліцензій передбачених абзацом другим цього підпункту та/або не виконання розпоряджень НКЦПФР та/або не сплата штрафних санкцій; повинні виконуватися вимоги щодо нормативу ліквідності активів професійної діяльності, встановлені Рішенням НКЦПФР від 29.09.2022 року № 1221 «Щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринків» (зі змінами).

Згідно ст. 116 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», емітент та особа, яка призначається адміністратором, укладають договір про призначення адміністратора, за яким відповідна особа зобов'язується надавати послуги адміністратора на користь власників облигацій, а емітент зобов'язується оплачувати такі послуги, покривати та відшкодовувати витрати у зв'язку з виконанням адміністратором своїх обов'язків та виконувати інші обов'язки, передбачені договором.

Право адміністратора представляти в суді інтереси власників облигацій встановлено п. 2 ч. 3 ст. 118 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», згідно якого Для виконання своїх обов'язків адміністратор має право від свого імені та виключно в інтересах власників облигацій звертатися до суду та представляти в суді інтереси власників облигацій у випадках, передбачених цим Законом.

Інші аспекти правової регламентації особи адміністратора визначено згідно ст. 120 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Адміністратор за випуском облигацій, як учасник кримінального провадження, має право від свого імені й виключно в інтересах власників облигацій вчиняти такі дії: 1) виступати стороною у справах про захист прав та інтересів власників облигацій або третьою особою в інших справах, вирішення яких може вплинути на права та обов'язки власників облигацій, в порядку адміністративного, цивільного, господарського судочинства, а також у третейському суді або міжнародному комерційному арбітражі; 2) виступати цивільним позивачем у кримінальних провадженнях; 3) виступати потерпілим у кримінальних провадженнях; 4) виступати

стягувачем у виконавчих провадженнях; 5) виступати кредитором у провадженнях у справах про банкрутство боржника, який є емітентом облігацій або особою, яка надає забезпечення за облігаціями (далі разом – боржник, який має зобов'язання за облігаціями); 6) виступати кредитором у процедурі ліквідації банку, який є емітентом облігацій або особою, яка надає забезпечення за облігаціями (далі разом – банк, який має зобов'язання за облігаціями). Також, у п. 2 ч. 1 ст. 121 зазначеного закону визначено, що адміністратор подає від свого імені цивільні позови у кримінальному провадженні та виступає учасником у кримінальному провадженні.

З вказаних норм можна сформулювати попередній висновок, що особливістю участі адміністратора за випуском облігацій у кримінальному провадженні у процесуальному статусі цивільного позивача є те, що адміністратор за випуском облігацій може бути, зокрема, цивільним позивачем та подавати цивільний позов у кримінальному процесі хоча і від свого імені, водночас, щодо порушеного законного інтересу не свого, як юридичної особи, а для захисту прав та інтересів інших осіб, якими є власники облігацій. При цьому, на відміну від класичного розуміння представництва, адміністратор як цивільний позивач діє без окремих довіреностей від потерпілих (власників облігацій), тому що формально юридично він діє від свого імені.

Разом з тим, повноваження адміністратора за випуском облігацій як цивільного позивача у кримінальному провадженні мають встановлені обмеження, що можуть визначитись як згідно прямої вказівки у законі, так і у порядку прийняття власниками облігацій відповідного рішення.

Такий наш висновок базується на порівняльному аналізі змісту положень п. 1 ч. 1 ст. 2, ст. 111, ч. 1 ст. 118, п. 2 ч. 2 ст. 121 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» у сукупності з ч. 4 ст. 61 КПК України. Так, адміністратор за випуском облігацій наділений правом пред'явити цивільний позов, апеляційну чи касаційну скаргу у кримінальному провадженні, відмовитись від цивільного позову тільки на підставі згоди зборів власників облігацій. Вбачаємо, що вказане положення було встановлено законодавцем як запобіжник потенційним зловживанням зі сторони адміністратора за випуском облігацій у таких справах. І, хоча вимогу законодавства, згідно якої відмова адміністратора від цивільного позову у кримінальному провадженні вимагатиме згоди власників облігацій, і можна вважати аргументованою, враховуючи, що відмова від позову має наслідком неможливість повторного пред'явлення позову власниками облігацій, разом з тим, отримання додаткової згоди на вчинення окремих процесуальних дій, для подання апеляційної, чи то касаційної скарги, є таким, що переобтяжує процесуальні обов'язки адміністратора.

Підкреслюємо, що, на відміну від ч. 4 ст. 61 КПК України, в якій чітко законодавець встановлює вимогу до отримання згоди зборів для відмови адміністратором від цивільного позову у кримінальному провадженні, вказана норма не містить, подібної вимоги щодо відмови від апеляційної, касаційної скарги в кримінальному провадженні. Що не відповідає положенням п. 2 ч. 2 ст. 121 закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», якою визначено, що адміністратор відмовляється від обвинувачення, апеляційної чи касаційної скарги, цивільного позову в кримінальному провадженні, вчиняє такі дії або правочини виключно в інтересах власників облігацій за умови надання згоди зборами власників облігацій у порядку, передбаченому цим Законом, або згоди всіх власників облігацій.

Наступним кроком у наших міркуваннях є констатація прогалини законодавства щодо надання вищеписаних повноважень адміністратору за випуском облігацій. Ст. 109 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», яка носить назву компетенція зборів власників облігацій, не містить прямої вказівки про компетенцію надання згоди зборами на подання, відмову адміністратором по випуску облігацій від цивільного позову у кримінальному провадженні. Слід акцентувати увагу і на такому аспекті повноважень зборів власників облігацій, про який йдеться у ч. 4 ст. ст. 109 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», що збори власників облігацій не вправі приймати рішення, що стосуються власників облігацій іншого випуску, без їх участі. Враховуючи, що облігації

можуть бути різного періоду випуску, то і рішення зборів власників облігацій можуть бути щодо певного випуску, або усіх відповідних випусків.

Не містить законодавство і чіткого посилання, чи має орган досудового розслідування перевіряти у адміністратора за випуском облігацій відповідність виписки з рахунка (рахунків) у цінних паперах, що підтверджує (підтверджують) наявність права на облігації та права за облігаціями відповідного випуску, рішенню зборів про відмову від цивільного позову у кримінальному провадженні.

У рішеннях Конституційного Суду України неодноразово наголошувалося на необхідності ясного і недвозначного викладення правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини Рішень Конституційного Суду України від 22.09.2005 № 5, від 29.06.2010 № 17-рп, від 11.10.2011 року № 10-рп).

З викладеного вище можна сформулювати наступний висновок: не кожне рішення зборів власників облігацій щодо відмови від цивільного позову у кримінальному провадженні може свідчити про наявність повноважень у адміністратора за випуском облігацій, які вимагаються ч. 4 ст. 61 КПК України, а лише тих зборів, що прямо стосуються облігацій конкретного випуску.

Також, вважаємо включення положення про відмову від цивільного позову та передуючу цьому згоду зборів власників облігацій (ч. 4 ст. 61 КПК України) до ст. 61 КПК України, якою регламентується правовий статус цивільного позивача, як порушення законодавчої техніки. По суті, вказана регулююча норма мала бути віднесена до ст. 128 КПК України, адже стосується цивільного позову у кримінальному провадженні. Відтак, на нашу думку, ч. 4 ст. 61 КПК України доцільно було б викласти як відповідну редакцію ч. 8 ст. 128 КПК України.

Порівняльний аналіз змісту ч. 1 ст. 61 КПК України та ч. 2 ст. 121 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» також дозволяє дійти висновку про потенційну суперечливість форми документу, у якому може бути висловлена згода власників облігацій на відмову від цивільного позову у кримінальному провадженні. Адже, КПК посилається на «згоду зборів власників облігацій, отриманою відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», в той час, як ч. 2 ст. 121 вказаного закону міститься положення про дві альтернативні форми «надання згоди зборами власників облігацій у порядку, передбаченому цим Законом, або згоди всіх власників облігацій», що вказує на необхідність технічного унормування назви документа.

Ми визнаємо певну обмеженість і спрощеність такого законодавчого підходу що, виходячи з дослівного тлумачення ч. 1 ст. 61 КПК України, адміністратору за випуском облігацій надано право пред'явлення цивільного позову тільки щодо завданої майнової шкоди. Таким чином, законодавцем не передбачено можливість пред'явлення вимоги з відшкодування у кримінальному провадженні завданої немайнової шкоди. На нашу думку, таке обмеження не є виправданим. В обґрунтування такого висновку маємо зазначити, що згідно Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», власником облігацій може бути як юридична так і фізична особа. Тому, вбачається непослідовним обмеження права власника облігацій фізичної особи на пред'явлення позову через адміністратора, через те, що пред'явивши позов самостійно, згідно положень ч. 1 ст. 61 КПК України, фізична особа не позбавляється права на немайнове відшкодування у кримінальному процесі. А через пред'явлення позову в порядку ст. 120 і ст. 121 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» через адміністратора за випуском облігацій, – такого права позбавляється. Вирішення вказаної проблематики, на нашу думку, може полягати у розширенні ч. 1 ст. 61 КПК України правом адміністратора за випуском облігацій на відшкодування як майнової, так і не майнової шкоди у кримінальному провадженні.

Слід зазначити, про наявність такого дискусійного в наукових колах питаннях, як резидентність юридичної особи – учасника кримінального провадження, особливо крізь

призму встановлення процесуального статусу адміністратора за випуском облігацій. Чинний КПК України в ст. 61 не містить застереження щодо юрисдикції юридичної особи – чи є вона такою, що зареєстрована за законодавством України. Разом з тим, враховуючи, що положеннями ч. 1 ст. 61 КПК України здійснено посилання на Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» зауважимо, що вказаний закон також регулює діяльність іноземного емітенту. Частиною 2 статті 4 Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» надано визначення, що іноземний емітент – це створена відповідно до законодавства іншої держави юридична особа, що здійснює емісію цінних паперів на території України, або юридична особа, цінні папери якої зареєстровані відповідно до законодавства іншої держави та допуск до обігу на території України яких надано Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Також, згідно ст. 6 закону, до переліку кваліфікованих і некваліфікованих інвесторів віднесено, серед інших, міжнародні фінансові організації, іноземні держави та їх центральні банки, юридичні особи у тому числі створені за законодавством іншої держави. Таким чином, фактично законодавцем здійснено відступ від презумпції резидентності за законодавством України юридичних осіб, які можуть бути цивільним позивачем у кримінальному провадженні.

Стосовно рандомного дослідження відкритих відомостей з Єдиного державного реєстру судових рішень щодо такого учасника кримінального провадження як адміністратор за випуском облігацій у статусі цивільного позивача, можна зауважити, що така категорія справ, за нашим спостереженням, не є багаточисельною. А процедура вирішення заявлених цивільних позовів у кримінальному провадженні не містить істотних відмінностей від інших вироків. Наприклад, вироком Ірпінського міського суду Київської області у справі № 367/1595/16-к (провадження № 1-кп/367/56/2021), вироком від 03 червня 2021 р. обвинуваченого було визнано винним у скоєнні злочину, передбаченого ст. 191 ч. 55 КК України та призначено покарання, проте, цивільний позов заявлений ТОВ «Фордон Есетменеджмент» що діє в інтересах та за рахунок Пайового закритого недиверсифікованого венчурного інвестиційного фонду «Ірпінська Інвестиційна група», залишено без задоволення внаслідок недоведеності завдання збитків у вигляді упущеної вигоди. Разом з тим, суд зазначив, що позивач не позбавлений права звернутись до суду в порядку цивільного судочинства щодо відшкодування завданої йому шкоди. Що свідчить, на нашу думку, про загальні підходи до правозастосування та вирішення цивільного позову у кримінальному провадженні.

Разом з тим, в умовах очікування масштабних інвестицій на відбудову інфраструктури України, особливого значення може набути питання не достатнього розвитку представництва прав власників облігацій саме у з'єднаному процесі та розширення можливостей для доступу до правосуддя і захисту порушених прав інвесторів.

Висновки. Позитивний висновок, якого можна дійти на даному етапі дослідження, полягає в тому, що окреслені вище характеристики процесуальної особливості адміністратора за випуском облігацій як цивільного позивача у кримінальному провадженні, сам факт його впровадження у кримінальне процесуальне законодавство України, свідчить про подальше реформування та пошук оптимальної моделі способів відшкодування шкоди у кримінальному судочинстві. Подібні новації є прогресивними, відповідають змінам економічних правовідносин. Водночас, як бачимо, стан сьогоденішнього правового регулювання питань, пов'язаних із процесуальним статусом цивільного позивача у кримінальному провадженні, зокрема, такого, як адміністратор за випуском облігацій, в деяких практичних ситуаціях обмежує право цього учасника кримінального судочинства, а тому викликає серйозні заперечення та потребує подальшого вдосконалення та нормативного уточнення. Як висловлено вище у даному дослідженні, доцільним вбачається: – спрощення права уповноваженого адміністратора за випуском облігацій на реалізацію процесуальних прав (у тому числі, подання апеляційної, касаційної скарги) без отримання окремої згоди зборів власників облігацій, якщо інше не було визначено згодою зборів при поданні позовної заяви; – розширення права фізичних осіб власників облігацій в особі адміністратора за випуском на отримання відшкодування не тільки майнової, але і не майнової шкоди; – приведення

у відповідність ч. 1 ст. 61 КПК України та ч. 2 ст. 121 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», та включення змісту ч. 4 ст. 61 КПК України до відповідної частини ст. 128 КПК України тощо.

Список використаних джерел:

1. Зловживання на ринку капіталів: економіко-правові аспекти / За ред. О. Г. Кошового, д. ю. н., проф. В. М. Тертишника, д. е. н., проф. Н. М. Шелудько. Дніпро : ЛІРА, 2019. 532 с.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» № 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text> (дата звернення 16.04.2024 р.)
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 16.04.2024 р.)
4. Гловюк І.В. Розвиток змісту поняття «потерпілий» та «цивільний позивач» у КПК України. Правове забезпечення оперативно-службової діяльності: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали постійно діючого науково-практичного семінару, 27 травня 2021 р.; м. Харків. Вип. 11 / Редкол.: С. Гриненко (голов.ред.), А. Когут. Х. : ФОП Бровін О.В., 2021. 224 с.
5. Волинець Р.А. Дискусійні питання визначення основних безпосередніх об'єктів злочинів, які посягають на фондовий ринок. *Право і суспільство*. № 1/2018. С. 239–246.
6. Ткаченко І.М. Потерпілий у кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві: актуальні питання теорії і практики. *Київський часопис права*. 2022. № 4. С. 185–193.
7. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 3480-IV від 23.02.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення 29.02.2024 р.)
8. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку Рішення «Щодо вимог до адмін» № 163 від 09.02.2024 р. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=15516405> (дата звернення 29.02.2024 р.)

